

Innspill for friere grunnforskning

Alle forskere opplever episoder med uventede resultater, som gir spiren til ide om hvordan dette burde forfølges i eget prosjekt. Kanskje ligger det nye og grunnleggende oppdagelser og venter langs slike spor? Historien viser at de største nyvinningene innen forskning ofte starter som en *uventet* ide i en *uventet* sammenheng fra *uventet* hold. Etter hvert fører slike spor kanskje til *uventede* samarbeidspartnere fra *uventede* miljøer, og et *uventet* forskningsfelt kan dermed oppstå. Problemet er at den rådende forskningspolitikken i stadig større grad vanskeliggjør denne form for individuelle initiativ, hvis det ikke tilfeldigvis lar seg innpasse under gjeldende programmer på forskningsgruppe-, Forskningsråd- og/eller EU-nivå. Selv om nye ideer tilfeldigvis skulle passe *tematisk* inn i et støtteprogram under Forskningsrådet, møter skissen likevel oftest veggen på grunn av mangel på størrelse og tilstrekkelig verifiserte resultater i utprøvingens tidlige fase. I den politiske iveren etter å optimalisere ressursbruk gjennom stadig sterkere styring av forskning generelt, feier denne vinden nå inn over grunnforskingsmiljøene med fare for å strupe den gode drivkraften i grunnforskning: nysgjerrighet, inspirasjon og evne til å forfølge det uventede og spennende.

Nedprioriteringen av støtte til den frie, nysgjerrighetsdrevne grunnforskningen er solid dokumentert og påpekt gjennom flere innlegg i media i de seneste årene. Protestene blant forskere mot denne utviklingen toppet seg ivår, med en rekke kronikker og artikler i ulike media (se noen referanser på www.friereforskning.com).

”Dessverre er for få midler avsatt til de frie programmene: Bare vel 10 prosent av søknadene får støtte, selv om 80 prosent av dem blir vurdert som «klart støtteverdige» (høyeste kvalitetskategori) av internasjonale konsulenter. Når så mange talenter blir vurdert som meget godt kvalifisert til å gjøre en forskerjobb for samfunnet, må flere av dem gis muligheten” (Professor Nils Chr. Stenseth, innlegg i Aftenposten 9/5 2010).

Et utvalg ledet av Jan Fagerberg ved Senter for teknologi, innovasjon og kultur (TIK), Universitetet i Oslo, skal innen 1. mai 2011 gi råd til regjeringen om det er behov for endringer i den offentlige finansieringen som kan gi høyere kvalitet i forskningen og bedre utnyttelse av ressursene. Kort sagt: nå er tiden inne til å komme med innspill som kan være med på å forme politikken også på temaet friere forskning.

Vårt initiativ i så måte er presentert som oppropet Friere forskning, som på noen få uker før sommerferien resulterte i omtrent 700 underskrifter fra universitetenes forskere og studenter. Underskriftkampanjen vil fortsette utover høsten, men i mellomtiden vil vi gjerne konkretisere og åpne for videreutvikling av de fem grunnleggende kravene:

1. Frie forskningsprogrammer økes fra dagens 7 prosent til 15 prosent av nåværende ramme under Forskningsrådet. Økningen gjennomføres ved omfordeling fra de øvrige programmene.

2. Fem prosentpoeng av nettoøkningen omfordeles fra Forskningsrådet til instituttene ved universitetene. Instituttens andel øremerkes "Frie forskningsmidler" for både forskningsgrupper og enkeltforskere.
3. Avslåtte søknader under frie forskningsprogrammer i Forskningsrådet overføres automatisk til instituttene for ny vurdering innenfor en nedskalert ramme.
4. Frie forskningsmidler kan i tillegg søkes om direkte til instituttet (mindre prosjekter). Initiativ fra forsker(e) som søker samarbeid med forsker(e) i andre grupper, gjerne ved andre institutter, skal oppmuntres - spesielt i en tidlig samarbeidsfase hvor søknad til Forskningsrådet anses prematurt.
5. En rimelig andel av Frie forskningsmidler reserveres mindre prosjekter som faller utenfor de etablerte gruppene ved instituttet.

Vi fokuserer med andre ord ikke først og fremst på et krav om mer penger til forskningen, men til en omprioritering innenfor eksisterende rammer. I tillegg til større andel frie forskningsmidler for fordeling gjennom Forskningsrådet, argumenterer vi for at også grunnforskningsinstituttene ved universitetene må få større handlingsrom ved fordeling av slik støtte.

Nedenfor vil vi utdype dette synet, gjennom å spesifisere **hvem** denne problemstillingen angår, **hvorfor** en endring er viktig, og **hvordan** en endring kan gjennomføres.

Spesifisering av kampanjens tema og mål

Den offentlig finansierte forskningen i Norge er organisert gjennom universitetene, høyskolene og en rekke selvstendige institutter. Oppdragsforskning og fri forskning er ytterpunkter langs hovedaksen for forskningsaktivitet. Forskningsrådets rolle – sammen med tilførsel av forskningsmidler fra EU – kommer inn ortogonalt på denne dimensjonen, med søknadsbasert fordeling av forskningsmidler med sterkere eller svakere styring gjennom søknadskriteriene for de gjeldende programmene. **Kampanjen Friere forskning fokuserer primært på universitetene, og de strukturene som primært organiserer grunnforskning.**

Begrepet nysgjerrighetsdrevet forskning benyttes ofte, nærmest som et synonym for grunnforskning. Men enhver forskers arbeid er (eller burde være) inspirert av nysgjerrighet. Vi spesifiserer derfor at nysgjerrighetsdrevet forskning er et uttrykk for forskning hvor forskeren og hans/hennes samarbeidspartnere følger et spor som er definert av forskerne selv, i motsetning til prosjekter hvor sporet primært er definert av rammevilkårene for ressurser til prosjektet. **Kampanjen retter seg derfor inn mot institutter hvor det oppstår et motsetningsforhold mellom styring "ovenfra" og styring "nedenfra", og har som mål å bedre forholdene for grunnforskning hvor forskerne selv definerer tema og prosjektmål.**

Et slikt definert mål vil lett bli møtt med motargumentet at det fører til forskningsanarki og mangel på overordnet styring. Premisset er da at en slik form for relativt "tøylefri" forskning ikke samsvarer med optimal styring og ressursbruk (jfr. mandatet for Fagerberg-utvalget, referert innledningsvis). Vi mener at dette er en feilslutning. Enhver universitetsansatt forsker har fått sin stilling i kraft av sitt spesielle

fagfelt, som det angjeldende institutt har definert og prioritert *a priori*. Bak forskerens arbeid ligger det dermed en klar føring gjennom stillingsinstruksen og det definerte fagfeltet. Graden av styring og optimal ressursbruk hva gjelder forskningsmessig satsingsområde er dermed allerede avgjort gjennom ansettelsene. Utfordringen blir derfor primært å gi den enkelte forsker optimale arbeidsvilkår innen den ramme vedkommende er ansatt under. Frykt for at forskeren plutselig hopper i "gale" retninger dersom han/hun gis frie tøyler er grunnløs, og blir uansett en personalsak på instituttplan hvis forskningsaktiviteten ikke utføres i samsvar med ansettelseskontrakten.

"I gamle dager het det at den Herren gir et embete, gir Han også forstand. I dag bør det hete at den staten gir en fast vitenskapelig stilling, bør den også gi driftsmidler til å utføre jobben. Forstanden skal i dag helst være dokumentert før ansettelse". (Professor Geir Hestmark, kronikk i Aftenposten 13/9 2009)

Spørsmålet om styring av optimal ressursbruk i tilknytning til den enkelte forskers og forskningsgruppes fagfelt blir dermed politisk: hvor bredt skal den enkelte forskers arbeidsfelt defineres? Dette er et lokalpolitisk tema for styret ved de respektive institutter, hvor instituttleder har ansvar for oppfølging og daglig styring innen de definerte rammebetingelser for forskningsfokus. **Kampanjen retter seg derfor inn mot spørsmålet i hvilken grad de aktuelle instituttene har den nødvendige styringsmulighet og økonomiske midler til dette.**

Instituttene er svekket

Slik vi ser det, har instituttene handlingsrom for styring av lokale prioriteringer av eksisterende og nye forskningsfelt gradvis blitt undergravet. Dette skaper fare for anarki – ikke på grunn av de enkelte forskeres frihet, men på grunn av at instituttene er satt på sidelinjen i dynamikken mellom forskere og forskningsgrupper på den ene side og Forskningsrådet, EU-basert finansiering og oppdragsforskning fra næringsliv og organisasjoner ("ekstern finansiering") på den annen side.

- For det første har instituttene de senere årene blitt pålagt å slå sammen eksisterende forskningsgrupper til færrest mulige enheter. Innen mange fagfelt – med høyteknologisk fysikk som et eksempel – er store grupper en forutsetning for mange prosjekters gjennomførbarhet. I andre tilfeller kan det å bringe tidligere komplementære grupper sammen til en enhet utløse konstruktivt samarbeid. Men ofte fører en slik "opprydding" bare til ryddigere administrasjon og penere organisasjonskart, og bidrar til å tildekke det faktum at de tidligere smågrupper og enkeltforskere ikke nødvendigvis omprioriterer deres respektive forskningsaktiviteter på grunn av slike administrative grep. Søknader til forskningsrådet fra de nye gruppene kan i så fall gi inntrykk av større forskningssamarbeid enn under den tidligere organiseringen, mens det egentlig er kun ferniss: forskningen er gjerne like heterogen som tidligere, men sammenslåingen fører til "fornuftig" formulering av gruppens prosjektsøknader til Forskningsrådet og EU. Man snur kappen etter vinden ved å fremstille den nye prosjektgruppen så samlet og homogen som mulig, for å øke suksessraten for søknadene. En politikk som fører til pålegg av gruppesammenslåing hvor de tidligere enhetene anser dette som formålsløst, tjener ikke forskningen. Det bedrer heller ikke instituttene mulighet for strategisk styring av

forskningsområder, men bidrar til å tildekke instituttene maktesløshet i så måte. Har man først tilsatt en professor på et definert felt, vil ikke en sammenslåing med andre felt (jfr. pålegg om "færrest mulig forskningsgrupper") endre på forskningsfokus innen de nye og større "boksene" i organisasjonskartet. Det ville i så fall virkelig kunne gå ut over optimal ressursbruk, siden den aktuelle professor har sin faglige tyngde innen sitt opprinnelige arbeidsområde. Slike organisatoriske grep er dermed i praksis kun *window dressing* for å tilfredsstille overordnede forskningspolitiske føringer. Utad gir det inntrykk av bedre styring på instituttnivå, men innad kan situasjonen faktisk forverre optimal bruk av forskningskompetanse:

sammenslåingsprosessen kan både undergrave arbeidsmiljø og inspirasjon og medføre drift av nye prosjekter i en retning som går ut over de enkelte forskeres primære kompetanseområde. Det er ikke optimal ressursbruk å legge opp til reskolering av vitenskapelig ansatte, på bekostning av forskerens fokus på å holde seg i front på sitt primærområde. Med andre ord: **grunnforskning risikerer å drifte mot grunn forskning, og instituttene mangler på mulighet for reell styring tildekket gjennom kosmetiske grep.**

- For det andre undergraves instituttene styringspotensiale gjennom det faktum at Forskningsrådet har blitt gruppene primærkilde til finansiering av nye forskningsprosjekter. Instituttene ordner lønn og infrastruktur for det faste vitenskapelige personale, mens dialogen mellom de ansatte og Forskningsrådet legger premisset for støtte til nye prosjekter med tilhørende midlertidige ansatte (stipendiater og prosjektansatte forskere). **Forskningsrådet har dermed gradvis overtatt styringen av fremtidige forskningsprioriteringer på instituttnivå.**
- For det tredje undergraves instituttene strategiske forskningskontroll gjennom stramme økonomiske rammer og ustabilitet i rammebevillingene. Professorer som går av med pensjon medfører ofte inndraging av stillingen i stedet for nyansettelser på grunn av stram økonomi. Dette undergraver ikke bare forskningsgruppenes styrkeforhold, men reduserer også instituttets mulighet til å bygge opp nye grupper innen nye prioriteringer. **Langsiktig prioritering av forskning undergraves gjennom for små ressurser til instituttene i forhold til det som tilflyter overliggende nivåer i universitetsstrukturen.**
- For det fjerde undergraves dessverre instituttene rolle ytterligere gjennom de siste årenes prisverdige fokus på senterdannelser. Sentre for fremragende forskning (SFF) finansieres gjennom Forskningsrådet, og har en viktig funksjon for å sikre langsiktig forskning av høy kvalitet innen politisk vedtatte satsingsområder. **Som en bieffekt av SFF ser det ut til at instituttene dessverre blir satt ytterligere på sidelinjen både økonomisk og styringsmessig.**
- For det femte fører dagens underfinansiering av instituttene til manglende evne til å støtte nye forskningsinitiativ i tidlig fase. I denne sammenheng henviser vi til initiativtagerne bak Friere forskning-kampanjens brev til Biologisk institutt 3/5 2010 – "Forslag til Biologisk institutt: Supplerende Individuell Forskningsstøtte (SIF)" (<http://www.friereforskning.com/index1.asp>). Slike SIF-lignende "såkornmidler" for ulike kategorier av vitenskapelig personale blir av administrative årsaker for små for Forskningsrådet, og instituttnivået er dermed det naturlige organ for å søke om slike oppstartmidler. Problemet er at instituttene hverken har økonomisk evne til å påta seg en slik oppgave, eller direktiver som konkretiserer at slik form for støtte er ønskelig. Instituttene mister dermed et av sine viktigste redskap for å støtte opp under lokale forskningsinitiativ i tidlig utprøvningsfase, i den frodige underskogen av forskningsinspirasjoner og

initiativ som på sikt kunne føre til vekstkraftige gjennombrudd på nye felt i forskningen. En større prioritet av denne "såkornfasen" vil gi bedre vilkår for forskningsmessige gjennombrudd, som ikke alltid har de beste startvilkårene i etablerte forskningsgrupper og deres tradisjonelle søknadskanaler. Som for tilsvarende såkornpolitikk i næringslivet, må man forvente en høy grad av prøving og feiling i forhold til innenfor mer etablerte satsingsområder. Men de spirene som innimellom lykkes og vokser videre under støtte av institutt, Forskningsråd og EU vil fort kunne overskygge de mange blindsporene. SIF angår støtte til å finne de første svar på spørsmål som man fra overordnet nivå ikke kunne stille på forhånd, i motsetning til programmene under Forskningsrådet hvor spørsmålene er stilt og forskerne oppfordres til å svare på disse. Instituttene disponerer idag såkalte "småforskmidler" for fordeling blant de mest "støtteberettigede" forskerne. I praksis innebærer det et supplement til de prosjekter som allerede har oppnådd posisjon i Forskningsrådets programmer. Småforsk-midler fungerer dermed primært som en ekstra påskjønnelse til etablerte prosjekter, og ikke som et mer frittstående, SIF-lignende incitement for prosjekter i tidlig utviklingstrinn. **Mangel på SIF-lignende, øremerkede midler undergraver instituttens evne til å påvirke fremvekst av nye og gjerne kontroversielle ideer innen prioriterte fagområder på en mer optimal måte, og dermed også optimal ressursbruk innen grunnforskning generelt.**

Kort sagt, grunnforskningsinstituttens evne til å utføre sin primærrolle som lokalt styringsorgan for forskningsmessig spisskompetanse på internasjonalt nivå undergraves nå fra flere kanter, gjennom manglende reell mulighet til langsiktig, strategisk styring av eksisterende fagområder og gjennom utilstrekkelige rammevilkår og føringer for å kunne støtte opp om utprøving av nye forskningsideer.

"Problemet er at banebrytende forskning i veldig liten grad kan planlegges. Norsk forskning kan ikke bare bestemme seg for å bli verdensledende på et felt, kaste inn masse penger, og så "vips", så er vi det. (...) Banebrytende forskning oppstår der det finnes banebrytende forskere. Det er høyst uforutsigbart, og i veldig liten grad planleggbart, på hvilke felt slik forskning vil oppstå (...). Det Norge trenger om vi skal hevde oss sterkere på den internasjonale forskningsarenaen er mer ressurser til fri forskning og mindre planlegging av hva det skal forskes på, ikke mer" (Professor Trond Amundsen, kronikk i Dagbladet 12/5 2010).

Den nysgjerrighetsdrevne forskning er skadelidende

En svak instituttsektor skader den frie grunnforskningen ved universitetene. Grunnforskning er i sin natur mer styringsutfordrende og frihetskrevende enn mer programrettet oppdragsforskning, og deler av denne sektoren – kategorisert som fri forskning – vil dermed lett oppfattes som "løse kanoner på dekk". Men slike ekstra frihetsgrader er en forutsetning for å optimalisere vilkårene for å drive frem grunnforskning av høy, internasjonal klasse, og instituttene har en viktig og naturlig rolle både for styring av de definerte forskningsfelt og sikring av gode arbeidsforhold innen disse feltene. Dessverre er instituttene gradvis satt på sidelinjen i denne sammenheng. Universitetene blir på lang sikt skadelidende av denne utviklingen.

”Det er mange eksempler på at framskrittene vi omgir oss med, er utviklet fra tilfeldige funn takket være fri forskning. Jeg er medlem av vitenskapsrådet ved Frankrikes beste naturvitenskapelige institusjon, Pasteur-instituttet i Paris. Der har vi også en diskusjon om forskningens verdi som i siste møte endte slik: ’Store oppdagelser kan jo ikke planlegges’ ” (Professor Per Brandtzæg, kronikk i Dagsavisen 24/8 2010).

Forslag til tiltak: utdyping av de fem punktene i oppropet

1. Dobling av rammen for frie forskningsmidler

I oppropet Friere forskning har vi definert fem konkrete forslag som kan bøte på situasjonen. Som første punkt har vi foreslått en dobling av støttenivået til frie midler i forhold til Forskningsrådets nåværende ramme på dette programmet, gjennom omfordeling fra øvrige programmer. Ved å doble den relative andelen frie midler til ca 15 prosent, oppnås et nivå som for eksempel tilsvarer andelen frie midler under EU’s 7. rammeprogram.

2. Styrking av instituttene rolle

En tredjedel av ekstramidlene foreslås som utvidelse av Forskningsrådets ramme, mens to tredjedeler av ekstramidlene foreslås distribuert til universitetenes grunnforskningsinstitutter. Det fremgår ovenfor hvorfor vi mener instituttene rolle må styrkes for å optimalisere bruk av nye midler til fri forskning.

3. Rasjonalisering av tid som medgår til søknader

Søknader til Forskningsrådet er tidkrevende, og avslagsprosenten er høy. Dersom avslåtte søknader automatisk oversendes til de undertegnende institutter for ny behandling, spares søkerne for ytterligere arbeid. Terskelen for godkjenning på instituttplan av slike prosjekter – i nedskalert form i forhold til den opprinnelige søknaden – må være lav. Dersom søknaden oppnådde rimelig god karakter gjennom Forskningsrådets konsulentssystem er det ingen grunn til å gjenta evalueringen på instituttnivå: søknaden godkjennes. Instituttet bestemmer støttebeløpets størrelse, innen retningslinjer som generelt angir en maksimal grense.

4. Supplerende individuell forskningsstøtte (SIF)

Som nevnt innledningsvis: nyvinninger innen forskning starter ofte som en uventet ide i en uventet sammenheng fra uventet hold. Etter hvert fører slike spor kanskje til uventede samarbeidspartnere fra uventede miljøer, og et uventet forskningsfelt kan plutselig oppstå. Instituttets hovedfokus ved tildeling av ekstra forskningsmidler – ut over å gi avslåtte Forskningsrådsøknader en ny sjanse – må derfor spisses inn mot støtte til oppstartprosjekter. Dette vil motvirke mangler ved dagens forskningspolitikk, og profilere de nye midlene spesifikt inn mot prosjekter som ennå ikke er modne for Forskningsrådet.

Instituttene ”småforsk”-midler er viktige som et relativt fristilt supplement til allerede suksessfulle prosjektgrupper og forskere, som allerede har oppnådd støtte gjennom Forskningsrådet. Men dermed fungerer småforskmidler mer som et incitement for fortsatt god innsats innen vellykkede og etablerte satsinger enn som et redskap for å holde bredden og temperaturen oppe i underskogen av nye utprøvinger. Disse springer ikke nødvendigvis ut fra prosjektene som allerede har fått støtte i

Forskningsrådet eller EU. SIF-forslaget skisserer større uavhengighet og styringsmulighet for instituttene i forhold til føringene som knytter seg til distribusjon av småforskmidler.

For å hindre byråkratisering, må både søknadsform og behandling utformes så enkelt som mulig. Siden søkeren/søkerne i kraft av å være ansatt i vitenskapelig stilling kan forutsettes å ha god faglig begrunnelse for søknaden, bør tildelingene være mer eller mindre sjablonmessige ut fra oversiktlige føringene som er lette å forholde seg til både for instituttkomite og forskerne selv. Hver vitenskapelig ansatt kan for eksempel gis mulighet til å få innvilget maksimalt to årlige søknader innen en tidsramme på fem år. Dermed blir en søknad en "begrenset ressurs", som ikke sendes inn i utide. Fortsatt bevilling innen samme tema kan gjøres avhengig av at en rimelig grad av fremskritt dokumenters på en kortfattet måte ved søknad om forlengelse. Kort sagt: SIF-lignende støtte må ikke hemmes av detaljert overstyring i støtteprosessen. Hele ideen er jo at det er initiativtakeren som ser sporet, og i tidlig fase må det rett og slett satses på "*stol på meg – her ligger det noe spennende som bør utprøves*".

Vi forutsetter at vitenskapelig ansatte allerede har en årlig basisbevilling av frie midler – et annuum – som er tilstrekkelig stort til å dekke nødvendigheter som for eksempel ny PC og faglige reiser. En slik automatisert rammebevilling må instituttene ha mulighet til å yte innen ordinære basisbevillinger, noe de skjelden har idag. Slik generell driftsstøtte for enkeltforskere utgjør en egen sak, og skal ikke konkurrere med nye midler til forskningsstøtte på instituttnivå. Disse midlene *forutsettes å være øremerket* angjeldende kontekst for friere forskning. Denne kontekst skal primært bidra til å styrke den frie, nysgjerrighetsdrevne grunnforskning i tidlig fase, og bidra til instituttets strategiske styringsevne. Et annuum er i så måte styringsnøytralt, og styrker derfor ikke fri forskning-formålet ut over å bidra til bedre arbeidsforhold og mindre byråkrati. Men dersom instituttet ikke allerede har funnet rom for et slikt annuum (eller fjernet det for å dekke andre formål ved instituttet), vil det lett kunne undergrave en smidig bevillingsprosess innenfor midlene til friere forskning. Annuum og frie forskningsmidler utgjør parallelle utfordringer for instituttene.

5. Støtte til prosjekter initiert eksternt

SIF-lignende støtte kan også benyttes i instituttets rekrutteringsstrategi. I noen tilfeller kan det dukke opp prosjektideer fra initiativtakere utenfor instituttets faste vitenskapelige personale. Det kan for eksempel være eksternt finansierte – eller ufinansierte – forskere og doktorgradsstudenter, kanskje med tilknytning til andre institutter, som ønsker å utforske ideer innen et av fagfeltene som dekkes og prioriteres av instituttet og hvor søkeren har spisskompetanse på dette feltet. Det kan også gjelde forskere ved institusjoner som ikke prioriterer grunnforskning, og hvor søkeren derfor søker støtte på et grunnforskningsinstitutt for sin ide.

Instituttets vitenskapelige personale har i deres grupper allerede fullt fokus på egne prosjekter, og prioriterer naturlig nok disse. Det vil derfor være vanskelig for eksterne "kandidater" å komme inn med egne ideer på gruppenivå, uten oppstarthjelp. Det nye støttenivået på instituttplan kan derfor gjennom SIF-lignende bidrag hjelpe til i tidlig, utprøvende samarbeidsfase, basert på for eksempel dokumenterte resultater på feltet det søkes om, anbefalinger fra kolleger på feltet, eller på annen måte.

Denne form for rekrutteringsstøtte vil med andre ord kunne bli et instrument som styrker instituttets styringsevne både overfor eksisterende forskningsaktiviteter og plan for fremtiden.

Konklusjon

Høyere utdannings- og forskningsminister Tora Aasland har bedt om innspill om hvordan forskningsressursene kan fordeles mer optimalt, og har nedsatt et utvalg for å se på dette. Vi håper at Opprop for friere forskning (www.frireforskning.com), utdypet i dette innspill-dokumentet, bidrar ytterligere til å understreke behovet for en endring av kursen for nysgjerrighetsdrevet, fri grunnforskning. En økning av rammevilkårene til frie midler under Forskningsrådet er det lett å argumentere for, og vi har ikke funnet det nødvendig å utdype dette ut over å gi full støtte. Dette innspillet for friere forskning legger istedet vekt på aspektene knyttet til ideer og prosjekter i tidlig fase, hvor Forskningsrådet ikke er den naturlige bidragsyter før de mest vekstkraftige spirene har kommet til syne.

I denne sammenheng har vi vektlagt kravet om styrking av grunnforskningsinstituttene, som nærmest har blitt vingeklippet under nåværende føringer. Instituttene er det naturlige organisasjonsnivå for strategisk styrking av nysgjerrighetsdrevet grunnforskning av utprøvende karakter og av mindre omfang. Spirene til fremtidens gjennombrudd og gruppemessige nydannelser vil springe ut *både* fra de sterke, etablerte forskningsgruppene som henter ressurser fra Forskningsrådet og EU, *og* fra den frodige underskogen av mindre organiserte prosjekter. Gjennom en styrking av fri forskning må den sistnevnte kategorien få spesiell oppmerksomhet. I samme prosess vil instituttene evne til langsiktig planlegging av egne fagprioriteringer også kunne styrkes på en mer optimal måte.

Oslo, 27/9 2010

Ivar Mysterud

Arild O. Gautestad